

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

NO/JK/ 129/2022

Warszawa, 6 grudnia 2022 r.

Pani Paulina Woźniecka
Zastępca Dyrektora
Departament Małych
i Średnich Przedsiębiorstw
Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Szanowna pani Dyrektor

W odpowiedzi na Państwa pismo znak: DMP-VII.710.33.2022 z dnia 25.11.2022r. dotyczące: *czynności nadzorczych nad przygotowaniem zawodowym młodocianych w rzemiośle* - Związek Rzemiosła Polskiego uprzejmie informuje:

Zgodnie z zapisem w ustawie o rzemiośle nadzór nad prawidłowością przebiegu procesu kształcenia młodocianych, zorganizowanego u pracodawców będących rzemieślnikami, sprawują izby rzemieślnicze. Kompetencje te izby mogą przekazać zrzeszonym cechom. Tak istotnie jest w przypadku wszystkich organizacji izbowych i cechowych, zrzeszonych w ZRP.

W obecnym stanie prawnym Związek Rzemiosła Polskiego nie ma swojego miejsca w procesie nadzoru nad przebiegiem przygotowania młodocianych pracowników - dlatego nie gromadzi rocznych informacji dotyczących: łącznej liczby przeprowadzonych przez izby rzemieślnicze/upoważnione cechy kontroli u pracodawców rzemieślników w związku z prowadzonym przez nich przygotowaniem zawodowym młodocianych w rzemiośle, liczby spraw spornych związanych z przygotowaniem zawodowym młodocianych w rzemiośle, w podziale na sprawy zakończone na poziomie cechu oraz zakończone z udziałem izby rzemieślniczej, sposobu załatwienia spraw spornych (w podziale na rozpatrzone pozytywnie, bądź negatywnie dla rzemieślnika prowadzącego przygotowanie zawodowe).

Jednakże mając na uwadze:

- potrzebę ujednoczenia postępowania szkolących rzemieślników oraz organizacji rzemiosła zrzeszonych sieci ZRP, biorąc pod uwagę ogólność zapisu w ustawie o rzemiośle,
- zasadność, wynikającą ze statutu ZRP, udzielania pomocy organizacyjnej i merytorycznej zrzeszonym izbom i cechom,
- troskę o jakość kształcenia i poprawność formalną i merytoryczną stosowanych procedur

- w 2002 r. **Związek Rzemiosła Polskiego w ramach działalności statutowej opracował i przekazał dostosowania przez izby i cechy Uchwałę Nr 4 Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego z dnia 19 lutego 2002 r. zawierającą załącznik: „Zasady i tryb sprawowania przez izby rzemieślnicze i cechy nadzoru nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle oraz udzielania pomocy rzemieślnikom zatrudniającym młodocianych w celu przygotowania zawodowego”** [zmieniany: *Uchwała nr 8 Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego z dnia 2 kwietnia 2008 r. oraz Uchwała nr 30 Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego z dnia 9 grudnia 2020 r.*].

Podstawowe cele nadzoru nad przebiegiem dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle pracowników młodocianych to:

- doskonalenie systemu nauki zawodu organizowanej u pracodawców rzemieślników, ze szczególnym uwzględnieniem podnoszenia jakości szkolenia praktycznego i teoretycznego organizowanego dla młodocianych pracowników dokształcających się w systemie szkolnym i pozaszkolnym;
- doprowadzenie do zgodności postępowania pracodawcy i młodocianego pracownika z przepisami regulującymi proces zatrudniania młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego;
- zapewnienie optymalnych warunków nauki i pracy młodocianym realizującym przygotowanie zawodowe u pracodawców rzemieślników;
- wspomaganie szkolących pracodawców rzemieślników w wypełnianiu obowiązków wynikających z faktu realizacji dodatkowych, obok gospodarczych, zadań oświatowych;
- upowszechnianie informacji o dualnym kształceniu zawodowym w rzemiośle;
- promowanie pracodawców szkolących młodocianych pracowników;
- promowanie dialogu społecznego wykorzystywanego do wypracowania optymalnych warunków organizacji i realizacji dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle.

FORMY SPRAWOWANIA NADZORU NAD DUALNYM KSZTAŁCENIEM ZAWODOWYM W RZEMIOŚLE (PRZYGOTOWANIEM ZAWODOWYM W RZEMIOŚLE)

Rzemieślnicy zatrudniający pracowników w celu przygotowania zawodowego w rzemiośle obowiązani są spełniać warunki określone odrębnymi przepisami oraz być członkami jednej z organizacji rzemiosła: izby rzemieślniczej bądź cechu. Nadzór nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle pracowników młodocianych sprawuje izba rzemieślnicza lub z jej upoważnienia cech, którego członkiem jest rzemieślnik.

Upoważnienie ma formę pisemnego porozumienia izby rzemieślniczej i cechu, określającego zakres przekazywanych uprawnień do sprawowania nadzoru oraz tryb i terminy składania przez cech informacji o nadzorze.

Porozumienie jest poprzedzone uchwałą właściwego organu izby w sprawie przekazania uprawnień i uchwałą organu cechu o przyjęciu uprawnień. Izba rzemieślnicza może cofnąć przekazane uprawnienia w przypadku stwierdzenia, że cech nie realizuje przyjętych zobowiązań.

Nadzór nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle sprawowany jest przez organizacje samorządu rzemiosła: izby rzemieślnicze i cechy w formie wspomaganie i monitorowania, m.in. poprzez:

- dostarczenie przez cechy we współpracy z izbami rzemieślniczymi pracodawcy oraz uczniowi i młodocianemu pracownikowi niezbędnych informacji i materiałów związanych z realizacją procesu przygotowania zawodowego;
- prowadzenie przez cechy i izby doradztwa dla szkolących rzemieślników;
- współdziałanie izb i cechów z właściwymi organami administracji rządowej i samorządowej, instytucjami rynku pracy, kuratoriami oraz szkołami branżowymi w zakresie planowania i organizowania dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników w formach szkolnych i pozaszkolnych;
- organizowanie przez cech, we współpracy z izbą rzemieślniczą, szkoleń dla rzemieślników zatrudniających młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego (szkoła mistrzów);

- organizowanie przez izbę rzemieślniczą szkoleń doskonalących dla przedstawicieli cechów upoważnionych do wykonywania zadań związanych z nadzorem nad przebiegiem przygotowania zawodowego młodocianych;
- monitorowanie efektywności i ocenianie jakości szkolenia organizowanego u pracodawców rzemieślników polegających na analizowaniu przez izbę rzemieślniczą wyników egzaminów czeladniczych uzyskanych przez młodocianych pracowników.

PODSTAWOWE ZADANIA IZBY RZEMIEŚNICZEJ W ZAKRESIE SPRAWOWANIA NADZORU NAD PRZEBIEGIEM DUALNEGO KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W RZEMIOŚLE (PRZYGOTOWANIEM ZAWODOWYM W RZEMIOŚLE)

Izba rzemieślnicza, sprawując nadzór nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle, wykonuje w szczególności zadania:

- wspiera z władzami samorządu województwa i powiatu, kuratorium oświaty, wojewódzką i powiatowymi radami rynku pracy, wojewódzką radą dialogu społecznego oraz państwowymi organami nadzoru nad warunkami pracy, a także z innymi placówkami w zakresie organizacji doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników w szkołach branżowych, upowszechniania informacji o zasadach prawnych i organizacyjnych dotyczących przygotowania zawodowego w rzemiośle oraz wniosków i uwag wynikających z ocen przebiegu przygotowania zawodowego w rzemiośle;
- dokonuje, co najmniej raz w roku, analizy i oceny wyników egzaminów czeladniczych; w analizie należy wykorzystać wnioski i uwagi przewodniczących komisji egzaminacyjnych oraz sekretarzy izby uczestniczących w sesjach egzaminacyjnych dotyczące poziomu przygotowania kandydatów z zakresu umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej; ogólne wnioski i uwagi należy przekazać do cechów oraz odpowiednio do jednostek samorządu terytorialnego, szkół branżowych doksztalcających młodocianych pracowników, ośrodków organizujących doksztalcanie w formie kursowej;
- organizuje co najmniej raz w roku seminarium szkoleniowe dla przedstawicieli cechów upoważnionych do realizacji zadań z zakresu nadzoru nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle; w ramach programu należy uwzględnić: przepisy prawne związane z organizacją nauki zawodu młodocianych, metody współpracy z zakładami szkolącymi, wnioski i uwagi zgłaszane przez komisje egzaminacyjne i ich sekretarzy; udział upoważnionych przedstawicieli cechu jest obowiązkowy, co należy uwzględnić w treści upoważnienia Izby;
- sporządza, na podstawie informacji uzyskanych z cechów, zbiorczą informację nt. stanu szkolenia młodocianych pracowników zatrudnionych u rzemieślników zrzeszonych w obrębie działalności izby rzemieślniczej;
- przygotowuje i przekazuje do cechów wzorcowe zestawy dokumentacji związanej z organizacją i przebiegiem przygotowania zawodowego młodocianych pracowników;
- organizuje doksztalcanie teoretyczne dla młodocianych pracowników, którzy wybrali pozaszkolną formę nauki teoretycznej w ramach prowadzonej przez izbę placówki uprawnionej do organizacji turnusów doksztalcania teoretycznego;
- inicjuje i organizuje inne formy doskonalenia zawodowego pracowników i doskonalenie metod i form współpracy w zakresie sprawowania nadzoru nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle;

- promuje przygotowanie zawodowe organizowane w zakładach rzemieślniczych z wykorzystaniem różnych form przekazu informacji: media, spotkania w szkołach oraz w innych instytucjach i organizacjach.

PODSTAWOWE ZADANIA CECHU W ZAKRESIE SPRAWOWANIA NADZORU NAD PRZEBIEGIEM DUALNEGO KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W RZEMIOŚLE (PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO W RZEMIOŚLE)

Cech sprawując, z upoważnienia izby rzemieślniczej, nadzór nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle, wykonuje w szczególności następujące zadania:

- współpracuje z władzami lokalnymi, instytucjami rynku pracy oraz dyrektorami i radami pedagogicznymi szkół branżowych (na zaproszenie może brać udział z głosem doradczym w zebraniach rady pedagogicznej), w których młodociani pracownicy zatrudnieni w celu przygotowania zawodowego realizują doksztalcanie teoretyczne oraz w zakresie wniosków i uwag wynikających z działalności szkoleniowej pracodawców rzemieślników i egzaminów czeladniczych;
- potwierdza, z udziałem specjalisty z zakresu BHP, warunki zakładu pracy umożliwiające prowadzenie przygotowania zawodowego młodocianych, ustalając maksymalną liczbę młodocianych;
- prowadzi wykaz pracodawców – rzemieślników zatrudniających młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego, zawierający informacje o stanie zatrudnienia młodocianych pracowników, kwalifikacjach zawodowych i pedagogicznych osób szkolących (instruktorów praktycznej nauki zawodu), formach organizacji doksztalcania teoretycznego, okresach nauki zawodu, terminach przystąpienia do egzaminów czeladniczych;
- ustala osobę odpowiedzialną w cechu za nadzór nad przebiegiem przygotowania zawodowego młodocianych w rzemiośle, która powinna posiadać przygotowanie pedagogiczne (co najmniej takie jak instruktor praktycznej nauki zawodu);
- organizuje cykliczne spotkania instruktorskie z mistrzami szkolącymi (instruktorami praktycznej nauki zawodu); ich program w szczególności powinien obejmować: zasady prawne związane ze szkoleniem młodocianych pracowników (zmiany, nowe regulacje), elementy metodyki i dydaktyki związanych z realizacją programu praktycznej nauki zawodu;
- przygotowuje uroczystą oprawę podpisania umów o pracę w celu przygotowania zawodowego, połączonego z omówieniem podstawowych praw i obowiązków rzemieślników oraz młodocianych pracowników, a także wręczenia świadectw czeladniczych po zdanych egzaminach, z udziałem rodziców, przedstawicieli szkół oraz innych urzędów i organizacji;
- uczestniczy w rozstrzygnięciu ewentualnych sporów i nieporozumień między szkolącym rzemieślnikiem a młodocianym pracownikiem wynikłych w trakcie trwania przygotowania zawodowego w rzemiośle;
- udziela informacji na temat wolnych miejsc, w których może się odbywać przygotowanie zawodowe w rzemiośle oraz pomocy młodocianemu, który z uzasadnionych przyczyn chce zmienić miejsce przygotowania zawodowego;
- promuje naukę zawodu organizowaną w zakładach rzemieślniczych poprzez udzielanie i upowszechnianie informacji na temat zasad prawnych i organizacyjnych dotyczących przygotowania zawodowego w rzemiośle, ze szczególnym

- uwzględnieniem praw i obowiązków pracodawcy szkolącego oraz młodocianego pracownika zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego w rzemiośle;
- udziela informacji oraz przygotowuje i udostępnia niezbędną dokumentację związaną z organizacją przygotowania zawodowego młodocianego w rzemiośle;
 - ustala w porozumieniu z pracodawcami treść porozumienia zawieranego ze szkołą [art. 120a ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe] dotyczącego realizacji i monitorowania programu nauczania,
 - gromadzi inne dokumenty wynikające z przepisów prawa związane z przygotowaniem zawodowym pracowników młodocianych (m.in. oświadczenia o niekaralności osób prowadzących przygotowanie zawodowe zgodnie z art. 120 ust. 3a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, kopie dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji instruktora praktycznej nauki zawodu).

NARZĘDZIA SPRAWOWANIA NADZORU [wybrane z opracowanych i zaleconych przez ZRP do stosowania przez cechy i izby zrzeszone w sieci w ZRP]:

- 1) Uchwała Nr 31 Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego z dnia 9 grudnia 2020 r. [zastąpiła Uchwałę z 2017 r.] w sprawie ustalenia wzoru umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego do stosowania przez organizację rzemiosła w ramach nadzoru przebiegu przygotowania zawodowego w rzemiośle:
 - wzór umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego w wersji pdf i wersji edytowalnej,
 - wzory dwóch załączników: nr 1) i nr 2) do umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego,
 - wzór oświadczenia dotyczącego wymogów wynikających z art.120a ustawy prawo oświatowe (wersja edytowalna),
- 2) KARTA informacyjna pracodawcy rzemieślnika zatrudniającego młodocianego pracownika w celu przygotowania zawodowego.
ZRP zalecił stosowanie Karty w działaniach związanych z procesem nadzoru nad przebiegiem przygotowania zawodowego młodocianych pracowników zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego. Karta jest instrumentem służącym do wskazania obszarów spraw wymagających uzupełnienia, a tym samym ma ukierunkować potrzebną pomoc organizacji. Na podstawie Karty rzemieślnik może ocenić, czy zachowane są wszystkie wymogi i procedury związane z zawarciem i realizacją umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego młodocianych.
- 3) DZIENNICZEK praktycznej nauki zawodu ucznia/pracownika młodocianego [*dzienniczek jest narzędziem do utrzymywania kontaktu pracodawcy ze szkołą; dyrektorem szkoły, wychowawcą, kierownikiem szkolenia praktycznego oraz rodzicami*]
- 4) „WZORCOWA procedura działań izby rzemieślniczej w zakresie przeprowadzania egzaminów mistrzowskich, czeladniczych i sprawdzających z uwzględnieniem egzaminów czeladniczych dla uczniów będących młodocianymi pracownikami zatrudnionymi przez rzemieślników w celu przygotowania zawodowego, którzy dokończają się w branżowych szkołach I stopnia [zmiany wynikające z art.44q ustawy o systemie oświaty”.
- 5) Ponadto w każdym roku kalendarzowym Związek rzemiosła polskiego organizuje co najmniej dwa spotkania informacyjno-szkoleniowe z udziałem pracowników izb rzemieślniczych zatrudnionych przy zadaniach dotyczących nadzoru przebiegu przygotowania zawodowego u pracodawców rzemieślników.

W zależności od potrzeb ZRP organizuje krótkie spotkania informacyjne poświęcone aktualnym problemom związanym ze szkoleniem uczniów w rzemiośle.

W ostatnim okresie Związek Rzemiosła Polskiego w dniach 22-23 listopada 2022 r. w Kielcach zorganizował szkolenie podnoszące kompetencje pracowników organizacji rzemiosła wykonujących zadania związane z dualnym kształceniem i potwierdzaniem kwalifikacji zawodowych w rzemiośle. Działanie zrealizowano i sfinansowano w ramach rządowego programu **Polski Inkubator Rzemiosła na lata 2021-2030 - edycja 2022** i na podstawie umowy zawartej pomiędzy Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego z siedzibą w Warszawie, a Związkiem Rzemiosła Polskiego.

Program szkolenia obejmował następujące zagadnienia:

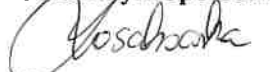
- Aktualne regulacje prawne dot. przygotowania zawodowego w rzemiośle ze szczególnym uwzględnieniem dualnego kształcenia zawodowego i potwierdzania kwalifikacji zawodowych w rzemiośle, w szczególności przepisy wynikające z prawa pracy i prawa oświatowego
- Doskonalenie wypracowanych narzędzi związanych z realizacją przez izby rzemieślnicze i cechy zadań wynikających z ustawowego nadzoru nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle.
- Narzędzia związane z organizacją i przeprowadzaniem egzaminów zawodowych w rzemiośle.
- Procedura organizacji egzaminu czeladniczego, mistrzowskiego i sprawdzającego.
- Zadania izb rzemieślniczych i cechów związane z nadzorem nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle, w tym dualnego systemu kształcenia.

W czasie dwóch dni szkolenia uczestniczył ekspert Związku Rzemiosła Polskiego, który prezentował dodatkowe komentarze, opinie i sposób podejścia do rozwiązywania problemów powstających w procesie organizacji egzaminów i dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle. Należy podkreślić, że w ramach kompetencji ustawowych ZRP nadzoruje działalność komisji egzaminacyjnych, a izby rzemieślnicze nadzór przebiegu przygotowania zawodowego w rzemiośle, działanie sieci organizacji rzemiosła według jednolitych zasad, aby w tych procesach zapewnić należne standardy jakościowe do czego przyczyniło się m.in. przedmiotowe szkolenie, leży w interesie środowiska.

Z pewnością doprecyzowanie zapisów w ustawie o rzemiośle w części dotyczącej nadzoru przyczyni się do uporządkowania zasad i zwiększenia dyscypliny przestrzegania przepisów prawa. Jednocześnie niezmiennie deklarujemy gotowość udziału ekspertów z ZRP i izb rzemieślniczych w spotkaniach roboczych dotyczących projektu ustawy o rzemiośle.

Z wyrazami szacunku

**Dyrektor Zespołu Oświaty Zawodowej
i Problematyki Społecznej ZRP**

Jolanta Kosakowska

Do wiadomości:

Izby Rzemieślnicze zrzeszone w sieci ZRP